

Nr 16.

Ankom till Riksdagens kansli den 29 april 1910 kl. 1 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörandet af Post- och Inrikes Tidningars utgifvande m. m.

I en inom Andra kammaren väckt, till behandling af dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 203, har herr *Lindhagen* yrkat, bland annat, att Riksdagen ville hemställa, att Kungl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida och under hvilka villkor Post- och Inrikes Tidningar kunde upphöra samt ersättas med en statstidning för den legala annonseringen och meddelanden från regering och Riksdag.

Angående motiveringen till motionen och hvad Andra kammarens utskott, som förklarar sig komma att afgifva särskildt yttrande beträffande öfriga i motionen gjorda yrkanden, yttrar i nu förevarande afseende, tillåter sig utskottet hänvisa till Andra kammarens utskotts utlåtande, nr 19.

Detta utskotts hemställan, »att Andra kammaren i anledning af förevarande motion ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida åtgärder böra vidtagas för tillgodoseendet af de utaf utskottet beträffande Post- och Inrikes Tidningar angifna önskemål samt, därest hinder därför skulle befinnas möta, huruvida och under hvilka förutsättningar nämnda tidning kan upphöra samt ersättas med en stats-

tidning af den utaf utskottet angifna beskaffenhet», har af Andra kammaren bifallits; hvarefter ärendet öfverlämnats till Första kammaren, som hänvisat detsamma till förberedande behandling af sitt Första tillfälliga utskott.

*Utskottets
yttrande.*

Af innehållet i det af konung Gustaf III den 20 dec. 1791 utfärdade privilegiebref framgår, att konungens afsikt varit att genom den å Svenska akademien öfverlåtna rättigheten att ensam förlägga och utgifva de s. k. posttidningarna tillförsäkra akademien ett ekonomiskt underlag för att, oberoende af andra anslag, kunna ostördt verka för fullföljande af de med akademiens stiftande afsedda ändamål. Med stöd häraf har äfven akademien hittills kunnat ensam bekosta utgifvandet af svenska språkets ordbok, ett nationelt verk af allra största språkvetenskapliga och kulturhistoriska betydelse. Motionären, som föreslagit, att Post- och Inrikes tidningar skulle upphöra och ersättas af en statstidning för den legala annonseringen och möjligen äfven för tillkännagifvanden från regering och Riksdag, har tänkt sig, att akademien skulle beredas medel för ordboksarbetet ur annonsinkomsterna från en sådan tidning; och Andra kammarens utskott har, under förklarande, att det icke vore Riksdagen värdigt att beröfva akademien inkomsterna af Post- och Inrikes tidningar utan att härför lämna vederlag, ingått på en undersökning, huruvida de missförhållanden, som enligt utskottets åsikt förefinnas i fråga om allmänna kungörelsens och andra legala tillkännagifvandens publikation, skulle kunna afhjälpas, utan att Post- och Inrikestidningar upphörde och statsverket åsamkades någon kostnad.

I likhet med Andra kammarens utskott anser utskottet, att Post- och Inrikes tidningar med sin nuvarande ringa spridning icke motsvarar de kraf, som med fog kunna ställas på ett organ för den legala annonseringen, och att en kostnadsfri utdelning af tidningen till rikets samtliga omkring 2,500 kommuner vore önskvärd, så att tidningens samlade legala tillkännagifvanden kunde inom hvarje kommun vara tillgängliga för allmänheten. Den nedsättning i prenumerationspriset till kr. 7: 50, som 1890 gjordes för den s. k. kommunalupplagan af Post- och Inrikes tidningar, afsedd för rikets landtkommuner, har ej föranledt någon nämnvärdt ökad spridning, enär för närvarande endast sju exemplar af denna upplaga genom posten rekvirerats.

En dylik åtgärd att kostnadsfritt sprida tidningen till rikets alla kommuner behöfver tydligen icke rubba Svenska akademiens privilegium att utgifva den officiella tidningen. Men denna gratisutdelning komme gifvetvis att medföra stora utgifter för akademien. Enligt verkställd uträkning skulle dessa utgifter uppgå till 28,750 kr. pr år med användning af nuvarande tryckpapper och till 19,375 kr., om billigare papper användes, oafsedt postbefordringsafgiften, kr. 2: 20 pr exemplar och år, d. v. s. kr. 5,500 för 2,500 årsexemplar till kommunerna.

Utskottet, som inhämtat, att tidningens nettobehållning af akademien användes dels till de årliga utgifterna för ordboksarbetet och dels till afsättande af en fond för framtida pensionering af de personer, som helt ägna sig åt nämnda arbete, inser till fullo, att bestridande af de stora kostnaderna för här ifrågasatta gratispridning högst afsevärdt skulle minska akademiens förmåga att bekosta ordboksarbetet och möjligen föranleda ett långsammare utgifningssätt, något som ur många synpunkter vore beklagligt. Det kunde därför pröfvas erforderligt, att staten direkt påtoge sig någon del af dessa kostnader, såsom för tidningens postbefordran till kommunerna, helst så att ett statsanslag af i rundt tal kr. 5,500 för ändamålet beviljades, mot det att akademien fritt lämnade själfva tidningen. Äfven skulle möjligen kunna ifrågasättas, att hvarje kommun själf bekostar postbefordringsafgiften för sin tidningsårgång. Denna obetydliga utgiftspost i kommunalräkenskaperna lär icke motverka tidningens spridning till hvarje kommun, men väl verka till dess bättre bevarande.

Att samma dyrbara papper, hvarpå tidningen nu tryckes, skulle användas för hela upplagan, synes utskottet öfverflödigt. Äfven ett billigare papper bör för gratisupplagan hafva tillräcklig varaktighet.

Hvad angår Post- och Iurikes Tidningars textinnehåll anser utskottet att, så länge akademien bibehålles vid sin gamla rätt att utgifva tidningen, böra dess medlemmar äga tillfälle att där framlägga sina åsikter i afseende å vitterhet och skön konst samt att genom anmälningar och kritiker följa och fästa uppmärksamheten på företeelserna å detta område och sålunda tillgodose de intressen, hvilkas vårdande särskildt åligger akademien.

Beträffande texten i öfrigt antager utskottet, att en afsevärd besparing skulle kunna vinnas genom indragning af utrikesafdelning och följetong m. m.; men kan ej heller förnekas, att särskildt utrikesafdelningen för många läsare har ett visst intresse.

Utskottet delar motionärens och Andra kammarens utskotts uppfattning om det principiellt oriktiga i, att den officiella Tidningen uti en eller annan partiriktning uttalar sig i politiska och sociala frågor. Tidningens hållning i sådant afseende bör vara neutral, hvilket ock torde afses med kontraktsbestämmelsen, att tidningens utgifvare skall »undvika tvister rörande politiska ämnen».

Samma annonspris, som nu gäller, har för Post- och Inrikes Tidningar tillämpats ända från 1877, efter hvilken tid andra tidningar betydligt höjt sina annonsafgifter, så att numera, hvad angår stockholmstidningarna, Post- och Inrikes Tidningar har lägsta annonspriset för annonser af ifrågasvarande slag. Det synes sålunda ej vara att befara, att annonspriset af akademien oskäligt höjes; men anser utskottet i allt fall lämpligt, att taxan för legala annonser i tidningen fastställles af Kungl. Maj:t.

Utskottet, som icke finner det nödigt eller lämpligt att hos Kungl. Maj:t för närvarande begära en alternativ utredning angående Post- och Inrikes Tidningars ersättande med en statstidning, hemställer alltså, att Första kammaren ville i så måtto biträda Andra kammarens beslut,

att Första kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes utreda, huruvida och under hvilka villkor Post- och Inrikes Tidningar såsom organ för allmänna kungörelser och legala annonser må kostnadsfritt komma rikets samtliga kommuner tillhanda.

Stockholm den 29 april 1910.

På utskottets vägnar:

G. LAGERBJELKE.